RECEIVED

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 255. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 4-го листопаду 1941. No. 255. Jersey City, N. J., Tuesday, November 4, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРИБЕРЕЖНА МОРСЬКА СТОРОЖА ПІДПОРЯДКОВАНА СЕКРЕТАРЕВИ МАРИНАРКИ

ГАЙД ПАРК Н. Й.). — Президент Рузвелт спеціяльним розпорядком підпорядкував Прибережну Сторожу під команду секретаря фльоти. Крок цей пояснюється вимогами надзвичайного положення. Звичайно Прибережна Сторожа є під зверхністю департаменту скарбу, а лиш на випадок війни вона переходить під контролю департаменту маринарки. Багато кораблів, що оперували під приказами Прибережної Сторожі, вже передше передано на службу фльоті. Останнє рішення президента стоїть у тісному звязку з війною на Атлянтику, де останніми часами німці поселили атаки на американські кораблі.

КАНАДІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР ВІДІХАВ ДО КАНАДИ

ГАЙД ПАРК (Н. Й.). — По двох днях офіційної візити, Мекензі Кінг, премієр Канади, виїхав до Оттави, щоб взяти участь у відкритті парляменту, який починає свої наради у вівторок. Про його наради з президентом Рузвелком не подано жадної заяви до преси, але відповідальні чинники заявляють, що обидва державні мужі нараджувалися над справою допомоги Советському Союзови, над контролею цін та над непевним й загрозливим положенням на Далекому Сході.

ПРИБУЛО 156 АМЕРИКАНЦІВ З ЯПОНІЇ

СІЯТЛ (Вашингтон). — Японський корабель „Гікава Мару" привіз 156 американських горожан, які були видалені японським урядом з Японії з огляду на міжнародне положення та замороження японських капіталів в Америці. Між видаленими горожанами було багато місіонарів, які жалували за тим, що мусіли виїжджати з Японії та покидати свою місійну працю. Японські студенти, роджені в Америці, які були на студіях в Японії, були раді повітати „вільну землю".

АМЕРИКАНСЬКІ КОМУНІСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ВІЙНИ

НЮ ЙОРК. — Американські комуністи, зібрані в неділю, на вічу в Медісон Сквер Ґарден, винесли резолюцію, в якій домагалися, щоб Америка виповіла негайно війну Німеччині та тим допомогла Советському Союзови та Великій Британії. Віче, яке було присвячене рівнож надходячим міським виборам м. Ню Йорку, домагалося теж негайної зміни Невтральностевого Закону. Хоч ніхто з головних промовців не закликав до вибору Ля Ґвардії посадником Ню Йорку, одначе вони раз-у-раз підкреслювали, що Ля Ґвардія є „ворогом націзму", а О'Дваер „належить до ґрупи угодовців", якого піддержують члени ізоляційної орґанізації „Америка перша" та інші ізоляційні ґрупи. Промовцями були головні комуністичні провідники Амтер, Майнор і Фостер.

ДОМАГАЮТЬСЯ „МИРОВОЇ ОФЕНЗИВИ"

НЮ ЙОРК. — Священик д-р Дж. А. О'Браєн, професор фільософії та релігії на університеті Нотр Дам, говорячи в готелі Комодор, заявив, що прийшов час, щоб по цілій Америці розпочати „мирову офензиву", а в Вашингтоні зорґанізувати „велику проти-военну конвенцію". Стверджуючи, що він не говорить в імені університету, ані теж „Америка перша", О'Браєн казав, що якщо Америка піде до війни, то це буде „проти волі 110,000,000 американських горожан". Далі критикував президента за це, що він „не додержує своїх обіцянок", в яких він заявляв, що не допустить Америки до війни.

ЗАСУДЖЕНО ІТАЛІЙСЬКИХ МОРЯКІВ ЗА САБОТАЖ

ПОРТЛЕНД (Ореґон). — Федеральний суд засудив на два до пять років 15 італійських старшин і моряків залоги корабля „Леме" за намагане ушкодження згаданого корабля минулого березня. При відчитанні присуду багато з підсудних віддало фашистівський привіт. Суддя твердив, що вони, будучи в американських пристанях, не мали права брати прикази від чужого уряду та саботувати кораблі, хоч би це була власність італійського уряду.

КАЖЕ, ЩО РУЗВЕЛТ ПОКАЗУВАВ ЙОМУ „МАПУ ГІТЛЕРА"

САН ХУАН (Порто Ріко). — Рафаель Лярко Герера, заступник президента Перу та видавець ґазети „Кроніка", заявив, що при побаченні з президентом Рузвелтом у Вашинґтоні він бачив мапу Гітлера, яка показувала плянований поділ Полудневої Америки. Сеньор Герера відмовився від дальших коментарів в цій справі, бо не хотів, як казав, „зраджувати довіря президента Рузвелта".

БРАЗИЛІЙСЬКІ НАЦІСТИ КАЖУТЬ, ЩО АМЕРИКА Є „БЕЗСИЛЬНОЮ"

РІО ДЕ ЖЕНЕЙРО (Бразилія). — Пропаґандивний націстичний орган написав, що остання заява президента Рузвелта про це, що затоплення контрторпедовця „Рюбен Джеймс" не вплине на зміну відношення між Америкою й Німеччиною, стверджує слабість Америки. Один з редакторів цеї ґазети пише, що мапу про здогадливий німецький плян поділу Полудневої Америки нарисував один з перуанських провідників в Лімі й передав президентови Рузвелтови відомим американським письменником і журналістом Джаном Гунтером.

ПЛЯНУЮТЬ БЛЬОК ДЕРЖАВ — ПОЛЬЩІ, ЧЕХОСЛОВАЧИНИ, ЮГОСЛАВІЇ Й ГРЕЦІЇ

Делегації Польщі, Чехословаччини, Югославії й Греції, що беруть участь в Конференції Міжнародньої Організації Праці, прийшли до порозуміння в справі створення суцільного економічного бльоку, що буде протиставленням проти німецького імперіялізму. Хоч в цьому пляні є покищо чотири держави, проте до бльоку будуть приняті також Мадярщина, Румунія та Болгарія. Еміґрантські уряди чотирьох згаданих держав, що перебувають тепер в Лондоні, одобрять цей плян. Такий бльок, маючи около 100,000,000 людей, не тільки творив би сильну економічну одиницю, але також буде сильною політичною противагою проти німецького імперіялізму.

Бельґійський делегат Поль фан Зелянд твердив, що така реґіональна економічна співпраця буди колісцем в ширшій міжнародній співпраці по теперішній війні. Та ці пляни можна буде зреалізувати щойно по вигрі демократій.

АМЕРИКАНСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ ПРО СТАЛІНА

Ерскін Колдвел, кореспондент „ПМ" і автор відомої драми „Табеко Ровд", та його жінка Маргерет Бурк-Гвайт, знана фотографка, повернули до Америки з Москви та заявили, що „ми всі будемо кричати „гайль Гітлер" в найближчих 18 місяцях, як що не дамо негайної та всебічної помочі Советському Союзови". Пані Колдвел фотографувала Сталіна та заявила, що хоч Сталін фізично не є імпонуючим, проте його особистість є надзвичайною. На її думку, Сталін держить сильно владу у своїх руках. Вона теж не завважила в Росії жадної опозиції чи пятої колюмни. Ерскін Колдвел твердив, що большевики втратили 2 і пів міліона людей, а німці близько чотири. На його думку, на східному фронті прийде до застою, а тоді німці кинуть всі свої сили проти Англії та евентуально проти Америки. Москалі, говорив він, дуже занепокоєні тим, що Англія не відчиняє західнього фронту. В Москві думають, що такий другий фронт на заході є конечно потрібним для повалення Гітлера.

НІМЦІ ЗАНЯЛИ СТОЛИЦЮ КРИМУ, СИМФЕРОПОЛЬ

Німецькі війська прорвавшись через Перекоп, дістались на Крим і там скорим темпом посуваються далі вперед. Вони вже заняли столицю Криму, Симферополь і з суші загрожують головній советській морській базі на Кримі, Севастополь. Занявши Крим німецька армія задумує там побудувати повітряні бази і звідтам атакувати Кавказ та цілий Близький Схід, на якім британці тепер громадять великі сили. Про московський фронт німецькі звідомлення говорять мало. Назагал положення без змін.

СОВЄТИ ПРИЗНАЮТЬ, ЩО З НИМИ ЗЛЕ НА КРИМІ

Советські звідомлення говорять, що німцям дійсно вдалось вдертись на Крям і там вони посуваються скорим кроком вперед. Але, додають советські звідомлення, советські війська на Кримі рішили не ставити опору так довго, доки не дійдуть до високих кримських гір Яйла. Ті гори досить неприступні і творять природні оборонні позиції. На московськім фронті, кажуть советські звідомлення, відбуваються тяжкі бої біля Тули. В інших місцях советські війська повели протинаступ і осягнули певні успіхи. Назагал там ситуація незмінна.

ІТАЛІЙЦІ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ ФРОНТ

Італійські ґазети приносять опис фронту в полудневій Україні. Вони кажуть, що на тім відтинку війна нині ведеться старими способами, якими велась в минулім віці. Бо военні машини не можна приноровити до ділань. Головну ролю тепер грає кіннота і потягові звірята. Армія не може посунутись більше як три кільометри на день.

ІТАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА В ПОЛЬЩІ

До Польщі прибувають в усе збільшенім числі італійські вояки, які замінюють німецьких вояків, що з черги відразу йдуть на фронт. Дотепер прибуло до Польщі, як це подають авторитетні джерела в Ціріху, 75,000 вояків. Водночас італійці замінюють німців також на інших східних територіях, здобутих німцями.

БРИТІЙСЬКІ ПОВІТРЯНІ НАЛЕТИ

Британська повітряна фльота масовими формаціями атакувала німецькі морські бази, зокрема Кіль. В бомбардуванні брало участь сотки літаків. Британці кажуть, що вони завдали німцям великі шкоди, а проте німці зістрілили лише чотири бомбовиків.

НЕОХОЧІ ПІДДАВАТИСЯ. —Каже німецький цензор, що ця німецька світлина представляє двох російських вояків, що остаточно „по завзятім опорі" піддалися німецькому воякові.

НІМЕЦЬКЕ ВІДНОШЕННЯ ДО АМЕРИКАНСЬКО-НІМЕЦЬКИХ ПЕРЕСТРІЛОК НА АТЛЯНТІЙСЬКІМ ОКЕАНІ

БЕРЛІН. — Німецький уряд формально заявив, що це американські военні кораблі перші розпочали стрілянину на німецькі субмарини і ті субмарини мусіли відстрілюватись й через те ушкодили контрторпедовці „Ґрір" і „Карней", а „Рубен Джеймс" затопили. „Америка вистрілила перший стріл і тим напала на Німеччину", офіційно заявив німецький уряд. Вслід за тим в міжнародних колах було таке переконання, що Німеччина зажадає від Японії, щоб та вступила до війни проти Америки, по боці Німеччини. На основі мілітарного договору між державами „осі" і Японією, Японія має прийти на поміч державам „осі", якби їх заатакувала якась третя невтральна потуга, та навпаки, держави „осі" прийдуть на поміч Японії. Але другого дня німецький уряд заявив, що він покищо не буде цього жадати від Японії, а буде далі вичікувати чергових подій.

ІТАЛІЙЦІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ БІЛЬШЕ ЗАТОПЛЮВАНЬ.

РИМ. — Італійські ґазети погрожують Америці, щоб вона сподівалась більше затоплювань. Німецькі субмарини, літаки і поверхневі кораблі будуть відтепер затоплювати всі американські торговельні і военні кораблі, які натраплять на тих водах, які Німеччина означила як военний терен, кажуть італійські ґазети. Водночас вони передбачують, що це остаточно таки мусить довести до справжньої війни між Америкою і державами „осі".

СОВЄТИ НАТИСКАЮТЬ НА БРИТАНІЮ, ЩОБ ВОНА ВИПОВІЛА ВІЙНУ РУМУНІЇ, МАДЯРЩИНІ І ФІНЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН. — Совєти поновили домагання до британського уряду, щоб Британська імперія виповіла війну Румунії, Мадярщині і Фінляндії, які є чинними союзниками держав „осі". Цей раз британський уряд бере добре під увагу цю справу і після всякої правдоподібности таки ту війну тим державам, з виїмком Фінляндії, виповість. Згадані держави пішли до війни спонукані німецькими погрозами і обіцянками, думають в британських і советських колах. Мадярам обіцяно більший кусок України; румуни тепер отверто говорять не лиш про Бесарабію, але також про українські околиці по Дніпро, разом з Одесою. Фінці хочуть границі між озерами Ладоґа і Онеґа.

ФІНЦІ З НІМЕЦЬКОЮ ІДЕОЛЬОҐІЄЮ НЕ МАЮТЬ НІЧОГО СПІЛЬНОГО.

ГЕЛЬСІНҐ. — Фінський президент Ристо Риті чужинецьким журналістам заявив, що хоч у теперішню хвилю Фінляндія є мілітарною союзницею Німеччини, але вона не має нічого спільного з націстичною ідеольоґією і далі вдержує та буде вдержувати в себе чистий демократичний устрій. Він далі заявив, що завданням Фінляндії є осягнути такі границі, щоб вони забезпечували Фінляндії мир з боку Совєтів. На запит, чому між Америкою і Фінляндією охололи взаїмні відносини, Риті відповів, що тому, що Америка ще не розуміє якслід советського імперіялізму, який загрожує іншим народам.

ЯПОНЦІ ГРОЗЯТЬ ЗІРВАННЯМ ПЕРЕГОВОРІВ.

ТОКІО. — Японська офіційна новинкарська аґенція опублікувала новинку, що коли Америка не перестане далі натискати економічно на Японію, то японський уряд зірве теперішні переговори з Америкою і рішить цю справу розвязати зброєю. Згадана аґенція закидає Америці, що вона хоче далі задержати на Далекім Сході старий стан,, а не хоче ніяк признати політичних аспірацій Японії. А на це Японія ніяк не погодиться.

НІМЕЦЬКИЙ ЗВІТ ПРО ЗАТОПЛЮВАННЯ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд опублікував офіційний звіт про число затоплених британських і аліянтських кораблів за місяць жовтень ц. р. За цій місяць затоплено 441,000 тон ворожих кораблів, говорять німці. Минулого місяця вони доносили, що затоплено 683,000 тон. На основі тих німецьких свідомленя виходилоб, що за цей місяць число затоплених британських кораблів впало на одну третину.

СКІЛЬКИ ЗАТОПИЛИ БРИТІЙЦІ.

ЛОНДОН. — Британські звідомлення говорять, що за місяць жовтень їхні сили ушкодили або затопили 103 кораблів належачих до держав „осі". За останні чотири місяці затоплено, або тяжко ушкоджено 400 кораблів держав „осі", говорять британські звідомлення.

ЯПОНІЯ І СОВЄТИ ПОЛАГОДИЛИ ГРАНИЧНИЙ СПІР.

КУЙБИШЕВ. — Представник советського уряду, Лозовський, заявив, що японські власти полагодили спірне питання звязане з розграниченням між Сибіром і Манчурією. Вони тепер добре усталили розграничення, щоб не повторялись подібні випадки, які зайшли пару тижнів тому, коли то японський відділ перейшов границю і розпочав стрілянину з советськими військами.

ОГРАНИЧЕННЯ В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН. — Англійські власти зарядили, щоб мешканці Лондону ощадно поступали з вуглем і електрикою, бо в місті цеї зими буде певний брак вугля.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„БАТЬКО НОВІТНЬОЇ УКРАЇНИ"

Таким можна вважати, до певної міри, гетьмана Богдана Хмельницького, коли брати під увагу його державницькі змагання і те, до чого тепер змагає модерний український державницький рух. До такого заключення приходить проф. Юрій Вернадський, автор широко відомої праці про Росію, признаний в Америці авторитет щодо історії Східньої Европи.

Його нова праця, **„Богдан — гетьман України"**, в якій він отсе пише, саме тепер появилась друком в Єйл Юніверзіті Прес. А видано її заходами Українського Народнього Союзу. Це останнє не означає, що У. Н. Союз, чи хто інший з американських українців, замовляли ту працю, чи впливали в якийнебудь спосіб на її зміст. Це є наскрізь наукова праця проф. Юрія Вернадського, а висказані в ній погляди, це — його погляди. Він написав її давніше з власного почину, як той, що займається студіями історії народів Східньої Европи, як і тих постаттей, що виринали чи виринають на тій території.

Нова праця проф. Ю. Вернадського викличе певно ріжні відгуки, особливо з польського й московського боку, бо про український бік — то й не говорити. З польського боку вже піднісся один неграмотний і шовіністичний голос. І вже те одно вказує, як конечно треба в Америці цеї книжки.

У своїй праці автор надзвичайно добре схарактеризував те соціяльне підложе, на якому зродилась Козаччина, а з нею і Хмельниччина, як природній протест проти шляхетсько-польської сваволі — та визиску українських працюючих мас. Теж і ті, що звикли звязувати з Хмельниччиною проти-жидівський рух в Україні, знайдуть на те наукову відповідь. Там є теж цікавий матеріял щодо цього, як це було за Хмельницького між Україною і Московщиною, як то цар хотів „не співпраці, але підданства", а „Богдан не мав охоти брати приказів від нікого", та „почував себе головою Української Держави і відповідальним за її судьбу". І те цікаве, що читаємо в тій книжці, що „. . . українці відчувають, що саме вони є прямими нащадками старої Київської цивілізації, бо це вони і далі замешкують ту частину краю". І дуже цікаве те, коли автор підходить до оцінки постатті Богдана Хмельницького, порівнуючи його з великими сучасниками, як Кромвелем в Англії чи кардиналом Рішеліє в Франції.

Якби не було, а треба бути вдячним авторови і тим, що ту книжку видали, бо отсе маємо в англійській мові моноґрафію про одного з найбільших державниж велитнів України, написану науково, а заразом дуже цікаво, оригінально й приступно. Є це книжка, яка повинна вмить розійтись і бути не тільки в хатах американських українців, але й в американських научних установах і бібліотеках.

Проблєма „Провідної Верстви" Серед Українців

В празькій „Українській дійсности" з 15. серпня ц. р. появилася стаття доцента берлінського університету Г. І. Баєра під заг. „Що знаходимо на сході", в якій він порушив питання української провідної верстви. Відразу на початку цієї статті він зазначує:

„Вирішне питання історії України завжди звучало: Чи існує верства політично здібних, здисциплінованих провідних мужів, які булиб спроможні розвязати ті питання, які історія ставить у розмірно великім, але з багатьох сторін відкритім просторі, заселенім українським народом?"

На цей запит він дає неґативну відповідь і каже, що „Східня Україна, дуже правдоподібно, не матиме навіть 10% осіб, потрібних у господарстві, культурі і адміністрації".

За причинами такого стану Г. І. Баєр шукає в давнім минулім, а також в сучаснім. Він каже, що українська аристократія „як Чарториський, Потоцький, Сапіга, Вишневецький є прикладом того, що безсумніву здібніше українство постійно віддавало сили політично більш здисциплінованому польському елементови. Подібним способом і Москва „використовувала" українство в часі всеросійської державної думки".

В сучасних часах, говорить Баєр, провідну українську верству систематично винищувала большевицька влада. „Через жахливі масові розстріли і заслання десяток тисяч зробила вона великі прірви в рядах активних і інтеліґентних українців і завернула українську націю в її історичному розвитку на століття взад", каже він.

Далі пише, що відродження української провідної верстви може прийти з хліборобської верстви. „Хоч розмірно є багато українців", говорить він, „в молодшому поколінні, що дуже добре володіють українською мовою і признаються до української національности, та майже зовсім нема індивідуальностей, що моглиб вхопити ініціятиву і моглиб переконати ще зовсім очманілих від воєнних подій українських хліборобів, щоб вони власними силами упорядкували українське хліборобство. В такому місті як Звягель є ледви 20 українців, які моглиб, хоч у дуже скромному обсягу, заняти публичні становища".

Стаття ця, судячи по її тоні, написана в дуже „теплому" для українців дусі. Вона „зворушує" українського читача. А всетаки в ній ми знаходимо точнісько ті самі протиукраїнські арґументи, якими віддавна пописуються москалі, поляки, та інші народи, які володіли над українськими територіями і своє володіння виправдували тим, що „нема серед українців подостатком провідної верстви". А тому, що нема подостатком інтеліґентних провідних одиниць, не можна їм дати самостійної держави, заключали ті народи.

Г. І. Баєр навіть покликається на минулу історію, в якій українська провідна верства постійно хилилась в бік більш здисциплінованого польського елементу. Арґумент точнісько подібний до того, що його недавно видвигнув на сторінках нюйорського „Нового Сьвяту" д-р Влощевскі. Та д-р Влощевскі, хоч відмовляв українцям права на самостійну державу на основі браку інтеліґенції, але не твердив, що ця справа на століття завернула взад українську націю на її історичному розвитку, як це робить Г. І. Баєр.

Ми дивимось на цю справу не так песимістично. Правда, що большевики і інші окупанти розгромили дуже нашу провідну верству, зокрема в останніх двох роках здесяткували її на західньо українських землях. Але ми добре знаємо, що провідна верства, та верства, що здібна будувати державу, рекрутується не тільки з тих людей, що покінчили вищі школи, університети. Державні будівничі можуть рекрутуватись і рекрутуються зо всіх суспільних верств, без огляду на їх формальну шкільну освіту. Розвій американської цивілізації, сто, пятьдесять, чи навіть 25 літ тому, дає наглядно доказ, що будувати державу навіть краще зуміють ті люди, що з шкільним науковим інтелектуалізмом мають мало до діла. Свій поступ американська нація завдячує не університетським професорам, тільки людям типу Форда, Рокефелера, Шваба, Кнудсена, та інших. Безперечно ті люди притягали до своїх величних діл також людей науки. Але ті люди науки спроваджувано до Америки ще кількадесять літ тому у великім числі з інших країв. Вони були інструментом в поступі американської нації, а не рушійним мотором.

Фахова інтеліґентська верства, як лікарі, судії, учителі, інжиніри і т. п., безперечно дуже важна річ. Українці мають хоч може не вповні вдоволяючий, але досить великий відсоток цеї інтеліґенції.

Колиб, одначе, так вийшло, що її рішуче було замало, то хвилево можна булоб приспішити вишкіл, навіть колиб якість мала потерпіти на кошт скількости. В Америці кількадесять літ тому був такий брак лікарів, що школи випускали „лікарів" вже по пів року навчання. Правда, погані це були лікарі, але все таки і вони виконали своє завдання. За кількадесять літ ми маємо нині вже першорядних світових лікарів. Нині пожарники і поліцаї мусять переходити кількалітній вишкіл. Поступ цивілізації і державне будівництво в Америці постійно йшло вперед, до кращого.

Головніше є те, чи на Україні є достаточне число людей з вродженою інтеліґенцією і ініціятивою? Ми віримо, що так, бо знаємо добре, що наш український загал не є інтелектуально тупіший, від московського загалу, який чомусь все має подостатком цього роду провідних одиниць і в нього навіть п. Баєр чомусь не сумнівається. Щодо ініціятиви, то хоч знаємо про масове винищування наших чільних одиниць з боку окупантських влад, але знаємо також, що ініціятива в людях родиться під впливом подій. Події побурхують дрімучі здібности і духову динаміку людей, та заставляють їх робити такі речі, про які вони серед спокійних обставин можливо і не мріялиб. А події, що відбуваються на Україні є того роду, що побудять до чину навіть найбільш „очманілого хлібороба". Бо там ведеться боротьба за існування, буквально, за життя. В таких випадках вже природний інстинкт велить всякій істоті напружено ділати.

Гарно воно виглядає, що Г. І. Баєр бідкається так над українською інтеліґенцією і над браком людей з ініціятивою. Та варт йому застановитись і над фактом, як зустрічають німці тих українців, що виявляють ініціятиву? Як вони зустрічають вчинок Бандери і Стецька, як вони побагають тим українцям, які по відступі большевиків відразу перебрали в свої руки владу? Чи німці радіють з тих випадків, чи підсичують цю ініціятиву українців, чи може роблять щось цілковито протилежне?

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ВІЙНА НА КРИМІ

Крим — брама до Кавказу.

Московські та німецькі військові команди подають, що німецькі війська прорвали совєтську боєву лінію під Перекопом та посуваються в глибину Криму. Німці твердять, що вже такі кримські міста як Евпаторія та морська твердиня Севастополь знаходяться в безпосередній небезпеці, та що впадуть в їхні руки вже в скорому часі. (Німці подали, що їх війська здобули вже Симферопіль, столицю Криму).

Якщо німці підібють Крим, вони можуть почати знову свій „ножицевий рух", звернений тим разом проти Кавказу. Гітлерови ходить теж і про знищення бази большевицької чорноморської фльоти, яка знаходиться в Севастополі.

Покищо не відомо, якою силою розпоряджають німці на Кримі. Їхні оперативні бази знаходяться в Херсоні та Береславі, над долішнім Дніпром. Прорвавшися через Перекоп, німці будуть старатися захопити західне побережжа Криму з двома найголовнішими та вже згаданими містами, Евпаторією та Севастополем. Більш як певним, що найсильніші укріплення побудували большевики на Перекопі, бо це одинока шийка, яка лучить територію України з Кримом. З інших боків, большевики очевидно були певнішими щодо оборони Криму, бо Туреччину, Румунію чи Болгарію вони не вважали за потенціонального ворога.

Хоч кримський терен гористий, а полудново - східне побережжа вкривають гори Яйла, то не зважаючи на ті природні перешкоди, німці будуть старатися, щоб якнайскорше захопити Крим та його східні міста як Ялта, Бахчисерай, Симферопіль (взятий), Теодозія, Такіл і Керч. Місточко Керч, що лежить над вузьким проливом між Чорним і Озівським морем та є відділене лиш 2 і пів милі від української Кубанщини, має спеціяльне значіння в німецьких розрахунках в нападі на Кавказ. Бо переправа через Керченський Залив буде справляти німцям не більше труднощів, ніж переправа через Дніпро. Діставшися на східнє побережжа Чорного моря, себто на Кубанщину, німці можуть розвинути широку офензиву в двох напрямах: через Тихоретськ до Ростова й тим робом замкнути відворот большевикам знад Дону, по друге, вони можуть кинути всі свої сили в напрямі Новоросійська та Краснодару (Катеринодар), дійти до Майкопу й Тюапсе та захопити нафтові рури, що провадять нафту з Армавіру.

Кримська кампанія є тим важніша, що німці за одним заходом можуть вбити, як то кажуть, два заяці: дістатися на Кавказ та знищити Севастополь. Це останнє є для німців важніше під сучасну пору, бо Німеччина потребує нафти для дальшої війни. Здобувши багаті кавказькі нафтові поля Німеччині буде куди тяжче перевозити її через Ростов—Харків—Київ—Львів ніж з Тюапсе чи Новоросійська до румунських пристаней над Чорним морем. Тому то навіть, колиб німці захопили Ростов та звідтам продовжали наступ в напрямі Кавказу, значіння Криму не зменшиться в ніякій мірі.

Населення та багатства Криму.

Після офіційної большевицької статистики з 1928 р. на Кримі було тоді 700,000 мешканців, з чого на українців припадало лиш 11%, москалів 42%, татар 25%, жидів 6.4%, німців 6%, греків 2.3%, вірмен 1.5%, поляків і караїмів по 0.6%. Українців найбільше (до 20%) є в таких округах як керченська, джанкойська, евпаторійська та симферопільська. Крим, хоч граничить з Україною, проте до неї політично й адміністративно не належить, а як автономна република належить до Російської Соціялістичної Федеративної Совєтської Републики (РСФСР).

На керченському півострові є великі зложжа низькопроцентової залізної руди, а в горах Яйлах невеликі родовища вугілля, сірки, марґанцевих руд і ін. Є великий запас кухонної соли, бо річний добуток виносить аж 140,000 тон. За тою сіллю дуже часто їздили наші чумаки з України та визили волами аж на Поділля та навіть до Галичини. Населення займається хліборобством та випасом худоби, головно овець. На півдні Криму цвіте городництво та садовина. Промисловість слабо розвинена, виробляють консерви, вино, шкіри й інше.

Південний Крим має дуже принагідні місця на соняшні купелі та літниська, тому то від давна називали Крим „російською Рівієрою". Тепер большевики побудували там численні шпиталі та відпочинкові санаторії.

Дещо з історії Криму.

Коли ходить про історичні відомости про Крим, то вони дуже багаті: до кінця XIII. в. Крим називався Тавридою, Тавриком та Херсонесом. Спершу Крим був під сильним впливом греків. По ґотських та аварських наїздах у пол. VII. в. тут утворюють свою державу хозари. При кінці IX. ст. займають частину Криму печеніги, вкінці татари, що остаточно випирають з Криму впливи Візантії. По розпаді т. зв. „Золотої Орди" в 1462 р. Крим творить окреме ханство під династією Ґіреїв, яка панує протягом трьох століть.

Сусідство т. зв. Кримської Орди, відіграло дуже велику ролю в українському житті. Татарські напади, походи запорозьких козаків на Крим (Сагайдачний), вкінці союзи козаків з ними проти турків, поляків і москалів — все це тісно вяжеться з Кримом. Від 1677 р. Росія починає війни за Крим та анектує його 1783 р.

Підчас московської революції 1917 р. Крим має свою раду-конституанту, що звалася „курултай" та домагається автономії в рамцях російської федеративнної держави. Українська Центральна Рада, між іншим, піддержувала цей рух та виріклася державно-політичних претенсій до Криму. Дня 18. жовтня 1921 р. проголошено т. зв. „кримську радянську републику".

На Кримі є багато мистецьких памяток, головно тих, що відносяться до давніх грецьких і скитських культурних здобутків. Є там рівнож залишки татарсько - магометанських памяток та вкінці московських з XIX. і XX. століть.

Крим звязаний з найновішою українською історією ще й військовою виправою, яку доконала т. зв. Кримська Ґрупа, цебто частина армії УНР. Вона була виділена з Запорозького Корпусу в перших днях квітня 1918 р. та вислана під командою полк. Болбочана, щоб очистити від большевиків Крим та захопити чорноморську фльоту. Ґрупа сфорсувала лінію сиваських укріплень і 24. квітня 1918 р. здобула Симферопіль і Бахчесерай, але на вимогу німців мусіла покинути Крим. З вибухом революції українські моряки підняли українські національні прапори теж і на чорноморській фльоті та станули до послуг нововідродженої української держави.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Б. Айстен.

Боротьба З Бідою

Я саме довідався, що уряд не дасть дозволу для знаменитого винаходу інжиніра Смитсона, головно на інтервенцію промислового клюбу й деяких промислових кол.

Інж. Смитсон записався (в противенстві до більшости студентів) до високої школи з означеним пляном про знання яке здобуде, вжиє в хосен терплячих. Уже в середній школі звертав увагу на ріжні людські недостатки. Скоро пізнав, що недостає трьох найважніших річей: харчів, одежі й обуви. Студіював хемію, а як її покінчив, учився ще гістольоґії та біольоґії. Щойно потім почав свої досліди: найти якусь матерію, яка заступала би обуву й одежу. Пять літ робив нелегкі проби, накраявся та намучив тисячі найріжніших звіряток, заки вдалося йому винайти серум, після вприскання якого за два тижні зявлялася на пацієнтовій шкірі мягонька, густа шерсть. Так осягнув перший етап дослідів.

Тепер своїм коштом замовив кілька павіянів, у яких досліджував головно підошви. Павіяни невеликі звірята, а для наукових дослідів не мають багато змислу. Коли інжинір Смитсон підходив до них, зловіщо ревіли та наставляли йому свої червоні задничини й попросту пристрасно берегли своїх підошв. Щойно після великого труду ствердив, що не надаються для його цілей. А що вважав зайвим держати їх дальше в неволі, випустив їх як порядний член Союзу Охорони Звірят — на волю. Павіяни весело вибігли та з радости вжили собі несподіваної свободи. Лазили по фасадах, вікнами повлазили до кількох домів і викликали переполох по мешканнях, а на вулицях збіговища. Відси перебралися нарешті до великого міського парку.

Одної ночі інжинір Смитсон не міг заснути і йому прийшла до голови ясна думка. Вдалося йому винайти якусь ґумову мішанину. Коли її булб вприснути в підошву, зовсім сплилавася зі шкірою та витворювала сильну верству в виді підошви, як на черевику. Так розвязано проблєму природної підошви.

Тепер треба було винайти когось, на кім далося би практично випробувати цей винахід. Відомо, що до таких дослідів знаменито надаються вбогі люди. Всі нові ліки від найдавніших часів випробовували насамперед на звірятах, а потім на вбогих людях. Так і тепер.

Перший чоловік, який піддався з успіхом тій операції, був 42-літній безробітний шахтяр Чарлз Вайнд, батько восьмеро дітей. Інжинір Смитсон зобовязався, що коли спроба не вдасться, заопікується Вайндовою численною родиною, а крім того дасть йому 500 долярів. А що для безробітного такі гроші це просто астрономічна сума, заключили умову.

За вісім тижнів вийшов шахтяр Вайнд із досвідної лябораторії інжиніра нагий з клуночком своєї одежі під пахою, одначе з густою шерстею на тілі, що сягала аж до карку, підошви мав із ґумової мішанини. Шерсть була така густа, що її можна було пізнати лише зблизька. Лише в поясі мав задля пошанівку моральности матерію тогож коліру, що й шерсть. Щоби була повна ошука, намалював йому інжинір Смитсон олійною фарбою ґудзики на шерсти та кишеньку на грудях, а в ній блу хусточку. Шахтяр Вайнд виглядав уперше в житті на добре зодягненого чоловіка. На вулиці, щоправда, звертав на себе увагу, та це радше тому, що виглядав на занадто пристойно зодягненого.

Колиж прийшов додому з пятьсот долярами, привитала його зажурена жінка та восьмеро дітей дуже щиро. Жінці й дітям батько в новій шерсти дуже сподобався. Ніколи ще не здавався їм такий гарний, весь час ходили довкола нього та хотіли гладити мягоньку шерсть. Одначе батько мав дуже скоботи, тому кожне могло доторкнутися його лише один раз. А таки скакали з радости. Завдяки ґумовим підошвам набрався і батько Вайнд досі невиданої пружности, так що й він скакав на радощах малощо не на пів метра високо. Ця трудність так розвеселила його, що розбігся та без труду вискочив на стіл. Одначе стіл... із мягкого дерева а до того ще одідичений по предках, не видержав такого тягару, розлетівся на дребезки, а колиб не ґуста шерсть, був би шахтяр добре потовкся. Іншим разом із того булаб повстала велика т. зв. родинна сцена. Тепер же жінка лише розсміялася, взяла пятьсот долярів, замовила з полекшою новий стіл — тепер уже для певности з твердого дерева — та купила також веприни, щоби нову одежу гідно вшанувати.

(Кінець буде).

Англійська назва „селері" (платня) походить з часів, коли римським воякам виплачувано „салярією", або гроші на закуп соли.

НА РІЖНІ ТЕМИ

КОРЧІ В КНИЖЦІ

Хвалять критики нову книжку відомого американського журналіста Джана Ґонтера, цим разом книжку про народи латинської Америки.

Підчеркують, що він пише просто й „не бючи довкола корча". Це є англійська фраза взята з мисливства. Натякує вона на людей, що беруть участь у нагінці на дикого звіра: коли звір сховається в корчі, вони бють палками по корчах, щоб звіра звідти вистрашити й нагнати на стріл стрільців.

Звісно, в книжці ні корча ні звіра нема. Отже фраза відноситься до чогось іншого. Англійська фраза „ту біт аровнд де буш" підхоплює власне цей факт, що учасники нагінки властиво не стають око в око зо звірем, а лишають це справжнім мисливцям. Тому сказати про когось, що він говорить, або пише, бючи довкола корча, значить стільки, що сказати, що він не підходить до самої справи просто й безпосередно, але обходить її, немовби полишаючи розвязку справи іншим людям.

МОВА БЕЗ ФРАЗИ

Цієї англійської фрази на українську мову дослівно не можна перекласти, як це видно з того, що, зробивши це, зараз треба давати про неї довге появнення.

Це могло би видаватися наслідком браку популярности мисливства на Україні, але звісно, що на Україні мисливство було поширене, і хто знає, чи не більше, ніж в Англії. Отже причини браку подібної фрази треба відай шукати деінде. Чи не найти її в тому, що англієць у своїй практичности все глядить за те, чи оповідач або письменник зачіпає головну справу, чи її лише обходить?

Що люди англьо-саксонської культури власне на це звертають увагу, видно з того, що попри цю фразу вони мають ще й інші, котрі теж підчеркують те, що ми досить слабо описуємо „обходженням справи".

АМЕРИКА Й ЇЇ СУСІДИ

Цей колишній европейський кореспондент американських ґазет Джан Ґонтер, збираючи матеріял до нової книжки, звідав Мексико, центральну Америку й південну Америку, зробив 18,936 миль дороги, бачив президентів, міністрів, амбасадорів, читав сотки часописів, книжок і т. д. На основі цього матеріялу він старається подати все, що може цікавити американців а передовсім очевидно: як відносяться ріжні народи латинської Америки до „єнків".

Як ґазетяр не обходить справи, видно з того, що він відкрито каже, що народи латинської Америки не мають великої любови до народу північної Америки.

ЯК МАТИ ДОБРИХ СУСІДІВ

Нема цьому зрештою що й дивуватися. Аджеж в самих Злучених Державах є багато груп, що зовсім не мають любови до „єнків".

Одначе, каже Ґонтер, останніми часами відношення народів латинської Америки до Злучених Держав значно поправляється. Приписує він це політиці добросусідських відносин, що її почав придержуватися від якогось часу уряд Злучених Держав.

Все таки американці не здобули всеї симпатії, яку вони могли би здобути. Все ще в кожній державі латинської Америки працюють аґенти держав оси, підбехтуючи людей проти Злучених Держав. З того боку просто загрожена країна.

Отже треба ще більше добросусідства.

ДЕМОКРАТІЯ?

Між читачами „Ню Йорк Таймсу" розвелася дискусія за питання: Чи Росія демократія?

Одні читачі в своїх листах доказують, що Росія демократія, інші, що вона нею не є. Один з читачів, відповідаючи на виводи іншого, що мовляв Росія демократія, каже, що бути за допомогу Росії це одна справа, а говорити, що вона демократична держава, друге. Він вказує, що малювання Росії демократичною державою є неправда, і як така мусить пошкодити тим, що її вживають. Така брехня являється поміччю для скрайних ізоляціоністів, які противляться допомозі Росії.

Це значіння правди повинні зрозуміти всякі люди, що пробують щиро обороняти якусь справу.

ЗАГАЛЬНІ РЕВІЗІЇ

Лист про демократичність Росії є одною з признак денденції до ревізії, себто зміни, поглядів на советську Росію, котра то тенденція проявлялася від зміни в заграничній ситуації советської Росії, головно від вибуху війни між Росією й Німеччиною.

Що ця зміна в ситуації Росії у світі потягає за собою потребу зміни певних поглядів, нема найменшого сумніву. Війна ця заставила людей змінити погляди на відносини Сталіна до Гітлера. Прийшлося змінити погляди на мілітарну силу Росії. Погляди на льояльність російського населення до краю й уряду.

За цими очевидними й конечними змінами підсуваються ще інші зміни. Приклад цих є власне питання: чи советська Росія демократична держава? Як бачимо, деякі люди, захоплені загальною тенденцією до ревізії, думають зміняти навіть свій погляд на демократичність Росії, інші знову кажуть: що Росія не йде з Німеччиною, це бачимо, але щоб вона демократична, цього повірити не можемо.

НАВІЩО „ЧИСТКА"?

Ще іншою справою, щодо котрої деякі люди видно зміняють тепер погляди під впливом нових подій, це питання звісних Сталінівських чисток між верхівкою комуністичної партії: чому саме Сталін розстрілював керманичів партії, ґенералів, адміралів?

До війни серед некомуністів утвердився був погляд, що ці розстріли були мотивовані Сталінівським стремлінням до диктатури, до захоплення й удержання неподільної влади над близько двісті міліонами людей у російській імперії. Як можна час від часу вичитати в писанням некомуністів, нові їх погляди зближаються до православних поглядів комуністів, себто що розстріляні люди це були справжні зрадники советської Росії. Вони арґументують собі так: коли російська армія від цих розстрілів не ослабла, коли Сталін справді приготовив державу до оборони перед нападом з боку Німеччини, то й не можна припустити, щоб він наражав цю армію на ослаблення розстрілами ґенералів для чисто особистого інтересу поширення власної влади.

Як у попередній справі, так і в цій, багато людей є готові зробити ревізію своїх поглядів, не готові зробити ревізії щодо цеї; хотілиб мати докази, а не лише догади.

З МУЗИКИ

З „Української Оперової Компанії".

Вістку про організацію „Української Оперової Компанії"„ в склад якої входять українські найкращі професіональні оперові артисти-співаки, приняли наші громадяни в Америці з правдивою приємністю. Заповіджена компанією вистава клясичної української опери „Запорожець за Дунаєм", з Марією Сокіл, Ольгою Лепковою та Степаном Козакевичом в головних ролях, викликала таке заціkавлення, що деякі громади та організації звернулися до Оперової Компанії, щоб дати виставу „Запорожця за Дунаєм" і в їхньому місті. Вже є запевнені реченці вистав у Ню Йорку (1-го лютого) та у Шікаґо (25-го січня). Згадаємо, що п. Степан Козакевич, який в „Запорожці за Дунаєм" виконуватиме ролю Карася, зістав запрошений на виступи до „Шикаґо Сівік Опера" на протязі цілого сезону цеї опери, себто від початку листопада до половини грудня.

„Українська оперова Компанія" звертається цею дорогою до всіх громад, організацій, товариств та поодиноких громадян, які булиб зацікавлені в виставі опери „Запорожець за Дунаєм" в свому місті, щоби звернулися в цій справі безпроволочно до керівника Компанії, проф. Рудницького, на адресу:

Prof. Antin Rudnitsky,
13 West 88 St., New York, N. Y.

Признання для рекордів Марії Сокіл і Антона Рудницького.

Альбом рекордів Українських Народніх Пісень у виконанні славнозвісної Марії Сокіл та проф. Антона Рудницького, починає не тільки звертати на себе увагу американців, але й викликує слова високої похвали та признання. Доказом цього є лист одержаний проф. Рудницьким від відомої установи "International Center" у Ню Йорку. Зміст цього листа, написаного 23-го ц. м. на офіційнім папері згаданої установи є у перекладі такий:

„Шановний Пане Професоре Рудницький:

„Альбом Українських Народних Пісень у Вашій обрібці та наспіваний п. Марією Сокіл, справив нам незвичайну приємність. Дуже рідко дістаємо так досконалі зразки культурних надбань, а це дуже важливе мати чудові пісні іншого народу так по мистецьки наспівані, так музикально оброблені та видані в такій прегарній окладинці.

„Яка багата українська музика — та як мало, поправді, тут про це знається! Ваш перший альбом Українських Народних Пісень є знаменитим початком, щоби народню музику України пізнавали й любили. Нам тут треба взаїмно більше знати про наші культурні надбання, щоби їх взаїмно шанувати, розуміти та подивляти.

„Ця наша батьківщина тут є сьогодні одиноким місцем на землі, де можемо свобідно знайомитися з культурою інших народів та її оцінювати. А одним з найбільш досконалих виявів української культури є власне Ваш альбом.

„Надіємося, що зможемо насолоджуватися багатобільшою скількістю українських пісень в таких мистецьких та прегарних виданнях.

„З глибокою пошаною

„Льоля де Ґріль, директор Департаменту Народнього Мистецва".

Такі похвальні слова зі сторони американців є для нашої народньої пісні та культури взагалі, а для наших артистів зокрема, новим доказом признання наших культурних осягів в Америці. З нашоїж сторони треба ці наші культурні надбання й осяги тимбільше цінити й ними дорожити!

ТРОШКА ГУМОРУ

Большевицькі „УЩВісти" з 31. жовтня ц. р. пишуть: „Всі рішучі і послідовні противники націстсько - фашистівської аґресії заявились за допомогу СРСР, розуміючи це, як допомогу Америці. За допомогу СРСР заявилась навіть така орґанізація, як Американський леґіон, яку не можна посуджувати в симпатіях до большевизму".

Пишуть таке большевицькі писаки і водночас лютяться на нас та називають „націстичними аґентами" за те, коли ми пишемо, що ми є за „поміч Америки на всіх її фронтах" і водночас ми є „рішуче проти помочи большевизмови". Ми є за те, щоб слати поміч там, де цього вимагають американські інтереси, але рішуче проти того, щоб піддержувати варварський большевицький режім, з ціллю, щоб той режім далі на цім світі вдержався. Большевицькі писаки удають, що не знають, про що ходить.

„СТРІЛЯННЯ ВЖЕ ПОЧАЛОСЯ" говорив на радіо президент Рузвелт у День Фльоти.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Драгоманівська вистава в Публичній Бібліотеці.

Нюйорська Публична Бібліотека, при Пятій евні і 42-гій вулиці, вже від двох тижнів виставляє твори Михайла Драгоманова, українського вченого, котрого 100-літня річниця уродин припадає на 6-го вересня біжучого року.

Виставою занявся словянський відділ біліотеки, під керівництвом д-ра А. Ярмолинського, а технічною обрібкою вистави занялася пані Анна Гайфец, одна із завідуючих цього відділу.

Українці місцеві, а то й із подальших околиць, повинні відвидіти цю виставу. Крім творів і портретів Драгоманова, виставлено фотоґрафії його родини; хати, де він родився; твори і портрети чужих учених; приятелів Михайла Драгоманова, і своїх писателів, з котрими педаґоґічна чи політична діяльність лучила Драгоманова. Крім того, бачимо там знимку київського університету св. Володимира, де вчителював Драгоманів; бачимо знимку кімнати, в якій жив і помер наш вчений і його могилу у дружній Софії, столиці Болгарії, куди Драгоманів перенісся по вигнанні з України. Коротко, пять столів вистави обняли в цілости життя і творчість Драгоманова, від початків до кінця його життя.

Вистава міститься по середині другого поверху бібліотеки і можна звидіти її кожного дня від години 9-тої рано до 10-тої вечером, а в неділі від 1-шої до 10-тої вечером.

Нарешті діждався наш земляк згадки і пошани від чужих йому людей, в далекій від нього землі, яка плекає ті ідеали свободи, які Драгоманів проповідував в Україні, і за які боровся.

Микола Д. Величко.

БРУКЛИН, Н. Й.

Орґанізаційні збори.

В неділю, 14 вересня відбулись в Українськім Національнім Домі в Бруклині, орґанізаційні збори Союзовців. Збори відкрив і ними переводив предсідник 158. відд. гр. Ю. Павчак.

На збори з рамени Союзу загостили до нас, гол. радний п. Е. Ляхович і організатор п. В. Загаєвич. Перший промовляв п. Ляхович. Він у своїй промові переказав, що Український Народний Союз кромі допомогової акції, веде освідомляючу, культурно-освітну роботу, від самих початків свого існування все стояв на чолі нашого відродження на американському контитенті, та все показував шлях, по якому треба йти до визволення українського народу.

П. Загаєвич говорив про користи які дає Український Народний Союз своїм членам. Він перейшов в подробицях всі роди обезпечення, які дає Союз своїм членам, звертаючи особливу увагу на нові роди обезпечення в молодечому департаменті, які були приняті на останній конвенції в Гарісбурзі.

По вислуханні уважно промов обох бесідників вивязалась дискусія, в якій брали участь багато приявних членів. З голосів у дискусії було видно, що справа У. Н. Союзу та його орґану „Свобода", дорога всім його членам, які висловлювали думки, щоб „Свобода" дальше, як і дотепер тримала високо прапор визволеної боротьби за свободу українського народу. А Союз, щоби й надалі був дорогим Батьком-Союзом для американських українців, як і до цеї пори. На закінчення приявні Союзовці заявили, що будуть дальше працювати для добра й поширення У. Н. Союза в бруклинській околиці з ще більшим завзяттям. Дальше предсідник зборів подякував шан. бесідникам за їх так гарні і корисні виклади та гимном „Ще не вмерла" закінчив збори.

Зараз по зборах зголосилось поважне число людей в члени У. Н. Союза.

П. Малицький і С. Пелехатий,
секретарі зборів.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

НА РОБІТНИЧІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ У НЮ ЙОРКУ були між іншими приявні: Хван Праденес Мунос, чілійський міністер праці, й Ґрасіеля Мандухано, технічна дорадниця чілійського уряду.

Жіноча Сторінка

Листопадовий Чин, Це Теж Заслуга Українського Жіноцтва

Кожний нарід старається святкувати день своєї незалежности якнайбільше величаво та торжественно. Бо такий день, це властивий початок державного життя нації, це її народження до вільного буття. Таким днем в Америці є 4-тий липень, бо саме в тому дні в 1776. році, Америка з підлеглої кольонії стала самостійною державою. До таких днів належить теж і день 1-го листопада 1918. року, коли то на західніх землях України проголошено та створено самостійну українську державу.

Коли читаємо історію визвольних змагань ріжних народів, то ми, жінки, звичайно глядимо за визначними жіночими постатями. Шукаємо за тим, чим вони причинились до визволення свого народу. От тепер ми є свідками нової світової війни. Хоч вона не скінчена, та хоч про неї ще нема написаної історії, то вже з того, що тепер пишеться в часописах, журналах, як і з тих промов та заяв, виголошуваних при ріжних нагодах, можемо знайти багато цінного матеріялу про те, яку участь бере жіноцтво у визвольних змаганнях поодиноких народів та в який спосіб воно причиняється до здобуття остаточної перемоги.

І в українській історії визвольні змагання є також тісно звязані з працею визначних українських жінок, є звязані з посвятою та патріотизмом великого загалу українського жіноцтва. У першій мірі треба згадати за тих матерей, які впоювали в своїх дітей любов до рідної землі й потребу посвяти за свій нарід, розуміючи добре вагу слів ґенія Шевченка, що „де в серцях для вітчини нема любови, каліки вбогі там, не люде". Треба згадати за тих матерей, які виховали не тільки таких синів, що опісля радо віддавали своє життя за здійснення ідеї Першого Листопада, але які виховали також і таких доньок, як от, Софія Галечко, яка, виходячи з родинного дому в стрілецькому мундурі і шапці, горда й весела, прощаючись з батьком, таке йому заявила:

„Іду за покликом моєї душі та нашого українського народу Нас ждуть важні дні, місяці, а може й роки. Нас жде нерівна боротьба на всіх фронтах, а то й загибель.. Однак все це пусте. Для спільної та вищої справи й умірати мало!"

Оце слова української жінки зперед двацятькілька літ! А таких українських жінок було більше. Бо крім Софії Галечко історія визвольних змагань записала також й інших жінок, які в мундурах виконували активну військову службу на фронті, які в сірих стрілецьких одностроях ішли „червону калину піднімати". Були між ними Олена Степанівна, Ярина Кузь, Настя Сушко та много, много інших.

А скільки було таких жінок, що їх імена не записані, а які таксамо з посвятою виконували свої обовязки супроти своєї вітчини, які працювали при санітарних відділах, даючи першу поміч раненим жовнірам, чи знова тим, що хорі були на тиф та ріжні інші недуги.

А скільки було тих сірих геройок з українського жіноцтва, які в міру своїх сил, знання, та обставин, ставали поруч мужчин до тяжкої праці, та ідучи за покликом свого серця і за поривом своєї молодої душі, виконували свої обовязки з дійсною посвятою.

Будучи довший час в неволі, українська жінка, як тільки прийшла слушна година, скоро віднайшла себе, зрозуміла ідеал українського народу та станула відразу на правильний шлях. І не звертала вона з того шляху, хоч він був тяжкий, хоч на ньому падало багато жертв.

Листопадові дні були початком боротьби за незалежність українського народу. Ця боротьба продовжалась цілих 20 років аж до другої світової війни. Вона й тепер не може уставати. У цій боротьбі українське жіноцтво брало весь час чинну участь. Чи це було в часі Листопадового зриву, чи опісля, українська жінка завжди старалась сповнити свою частину національного обовязку в розбудові нашого державного життя, чи в змаганнях до визволення.

Ось що знаходимо в записках такої жінки-будівнички: „Тепер іде діло бути українському народові чи не бути. У вихованні суспільности таки жінка повинна держати верх. За всяку ціну треба переломати старі вже пересуди, що жінка в нашому житті має бути тільки 'співгромадянкою!'".

Ось так розуміла й розуміє українська жінка свої обовязки супроти свого народу. Своєю участю в Листопадовім зриві, своєю невтомною працею на протязі останніх десятків літ, українська жінка станула в ряді активних борців за волю України.

Тепер ми відтяті від рідних земель. І не знаємо, що робить тепер українська жінка на цій много страдальній українській землі, що злита тепер свіжою кровю та покрита тисячами нових могил. Та одного ми можемо бути певні. Українська жінка цілком певно не сходить з Листопадового шляху, який раз вказав її світло до волі й щастя. Вона перенесла пацифікації й голод. І з гідністю перенесе ще й цю страшну трагедію, яку тепер переживає український нарід в надії, що дожде тої хвилі, коли прийде новий Листопад, що вже принесе визволення для цілого українського народу.

Стефанія Галичин.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЖІНОЧОЇ ВСЕСВІТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, „ДИ ЕСОШІЕЙТИД ВИМЕН ОФ ДИ ВОРЛД" В ОТТАВІ, КАНАДА

У днях 3. до 10-го вересня, ц. р., відбулася конференція жіночої всесвітної організації в Оттаві, Канада, зложена з представниць зо Злучених Держав Америки, і Канади. На цій конференції взяла офіційну участь представниця С. У. К. панна Ганка Романчич. Ціллю тієї конференції було спільне обговорення способів для несення помочі жіноцтвом Канаді й Америці за часу теперішньої війни.

На цій конференції панна Романчич мала промову, в якій згадала про воєнну працю українців Канади та про участь українського жіноцтва у тій праці.

Довгі роки амбасадорками (без держави) українськими поза границями України в провідних колах жіноцтва ріжних країв Европи і Америки були бл. п. Русова, і З. Мірна. З вибухом нової війни, обставини так склалися, що українкам за океаном припало те відповідальне завдання бути речником українського питання у тім світі, що не попав у кігті націстського завойовника. Молоді українки, роджені в Канаді і в Злучених Державах Америки, повинні через своїх представниць при ріжних нагодах домагатися у тих демократичних держав в розсудний спосіб справедливого вирішення справ самостійного життя й розвитку того народу в Европі, з якого вони походять.

Відчит панни Романчич — про те, яке становище займають українці в Канаді відносно війни, буде поміщений в булетині, який буде розісланий екзекутивою для інформації клюбам та організаціям.

Завдання заступництва справи Централі Союзу Українок Канади панна Романчич вміло виконала, і винесла багато вражінь, які вона використає в своїй дальшій праці.

(З „Укр. Голосу").

Жінка Перед Законом

Велике зацікавлення серед жінок Америки викликав бюлетин, що його випустило жіноче Бюро при Департаменті Праці в Вашингтоні під наголовком: „Правний стан жінок у Злучених Державах Америки".

Зацікавлення бюлетином показалося багато більше, ніж його це урядове бюро сподівалося, а причини цього зацікавлення треба відай шукати в тому, що жінки останніми часами приймають щораз то нові ролі в програмі краєвої оборони.

Каже панна Мері Андерсон, директорка Жіночого Бюра: „Головною ціллю цього розсліду є помогти жінкам набувати, дорогою особистих і групових заходів, справне знання законів, що їх найбільше обходять. Цей розслід вказує, які відповіді треба дати на питання, що виростають зо щораз більше поширюючихся відповідальностей жінок у родинному й громадянському житті".

Бюлетин виготовила панна Сара Люїса Бюкенен, але не є він властиво виключно її працею, бо спирається ця праця на довгі й широкі студії, зроблені великим числом робітників і робітниць у 48 стейтах та в Дистрикті Колюмбія. Розслід цей почато робити на просьбу Ліги Націй, що хотіла дати образ правного стану жінки в цілому світі.

У цій праці малюється правний стан жінки в 49 юрисдикціях, а говорить виклад про стан жінки в громадянських і політичних відносинах у дні 1. січня 1938. року.

Як признає авторка бюлетину, він ще не обіймає закона робітничого, закона карного, закона про домашні відносини, отже закона про сепарації й розводи, ні закону про податки. Отже за ним ще мусять піти інші бюлетини, поки можна буде говорити про повний образ правного стану жінки в Америці.

Все таки вже цей перший бюлетин, як каже панна Андерсон, підчеркує ріжниці між чоловіком і жінкою у правному становищі. Це зрештою відноситься не лише до Злучених Держав, але й до кожного просто краю, і то не лише світу нинішнього часу, але й до минулих часів. „Деякі ріжниці (між чоловіками і жінками) є вислідом природних тілесних ріжниць між полами. Деякі інші ріжниці (в правному положенні двох полів) мають свій початок у економічній догоді й в потребі вложення відповідальности за удержання родини на одну особу як на голову родини. Ще інші ріжниці, як наприклад право служби на лаві присяжних суддів або право сповнювання публичного уряду, можна приписати традиції й звичаєві. В багатьох випадках такі ріжниці знесено просто тому, бо зо зміною суспільних умовин такі ріжниці показалися невідповідними".

Каже наконець директорка Жіночого Бюра, що ще багато є ріжниць у правному становищі жінки від правного становища чоловіка, які заслугують на знесення. Власне бюлетин Жіночого Бюра має на цілі освідомити жінку про ці ріжниці, щоб вона постаралася за їх знесення.

СТРІЧА ЖЕНИ ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА З КНЯГИНЕЮ ВІНДСОР. — Пані Рузвелтова витає княгиню Віндсор у домівці Цивільної Оборони в Вашингтоні. Пані Рузвелтова не могла бути приявною на сніданні в честь князя й княгині Віндсор у Білому Домі, бо мусіла відїхати літаком на відчит у Шікаго.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

NEW YORK, N. Y.

Grateful to Prydatkevytch.

About ten years ago I was fortunate enough to be allowed to take violin lessons from Professor Prydatkevytch. At the end of ten months I had learned a great deal and was able to appear at a large Ukrainian concert, playing three difficult compositions there. I am sure this would have been quite impossible had anyone but Professor Prydatkevytch been my teacher.

Through his efforts and instruction I was able to obtain a scholarship to the High School of Music and Art, to play in the All City High School Orchestra, and finally to obtain a scholarship to the Bronx School of Music. In all these organizations other pupils as well as prominent instructors inquired the name of my teacher. They all praised him for the results that he had obtained and more than one pupil changed his former teacher and became a pupil of Professor Prydatkevytch.

Therefore, I take this opportunity to thank Professor Prydatkevytch publicly for his great aid to my musical education. He laid a great foundation for me which will help me to achieve my goal.

I don't believe that anyone should miss the rare opportunity of hearing him perform in Town Hall on November 9, especially the great number of Ukrainian American young people who aspite to become musicians. Professor Prydatkevytch is a fine teacher as well as a wonderful musician and I am certain that everyone will enjoy his performance immensely.

Helen Rogalska.

Одну унцію золота можна виклепати на таку тоненьку верству, що вона покрие 146 квадратових стіп.

ТАРЗАН, ч. 435. Помилка Зелі.

Зеля втупила свій зір у гарного русявого вояка і немов була ним очарована. Вояк відповів їй гарним усміхом.

Тепер Тарзан здерева закликав: „Зеля, скачи скоро на дерево. Поспішай, бо вони тебе схоплять у полон".

Але увагу Зелі тепер прикувала інша фіґура. Це був другий вояк, смаглявий на обличчі. Той другий виглядав простакувато.

В очах того другого вояка дівчина побачила щось таке, чому їх захотілось зухвало опиратись. Та це була її помилка.